

УДК 72.012-053

ОСОБЛИВОСТІ ДИЗАЙН-ПРОЄКТУВАННЯ ПРОСТОРУ ДИТЯЧИХ РЕКРЕАЦІЙНИХ ЗАКЛАДІВ

СЕМИКІНА Олена, УСТЮЖАНІНА Анжела

Київський національний університет технологій та дизайну, Київ, Україна
esemykinav@gmail.com, 5tichkanevelichka@gmail.com

Досліджено особливості організації простору дитячих рекреаційних закладів. Розглянуто принципи проектування дитячого простору, орієнтуючись на особливості дитячого світогляду і психології. Проведено аналіз форм і кольорів з врахуванням їх впливу на емоційний стан і психіку.

Ключові слова: проектування оздоровчих закладів, дитячі табори, інтер'єр дитячого санаторію, дитячі рекреаційні заклади, особливості дитячого простору

ВСТУП

Проблему зайнятості дітей під час літніх канікул вирішують дитячі рекреаційні заклади: оздоровчі табори, санаторії, пансіонати, бази відпочинку. Важливо щоб навколишня середа була комфортною для фізичного і психічного стану дитини. Необхідно виділити особливості комфортного простору для відпочинку і активної діяльності дітей.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Метою цієї публікації є дослідження особливостей організації простору цих закладів з урахуванням його специфіки. За допомогою теоретичних методів дослідження можна визначити вимоги і рекомендації до дизайн-проектування середовища.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Будь-яке проектування завжди спирається на вимоги регламентовані нормами будівництва. І вже на цьому етапі можна зіткнутися з проблемою: на сьогодні ними не передбачено конкретних вимог щодо проектування саме дитячих рекреаційних закладів. Але, справедливо зауважити, що вони мають спільне із закладами освіти, закладами охорони здоров'я, готелями та громадськими будівлями. Тому першим етапом є визначення типології. В залежності від типу закладу, а відповідно і його потреб, потрібно спиратись на ті чи інші будівельні норми. Наприклад, в таборах санаторного типу можуть надаватися медичні послуги, тому спиратись необхідно і на ДБН В.2.2-10-2001 «Заклади охорони здоров'я». Отже, розробляючи дизайн-проект, необхідно порівнювати і знаходити спільне щодо функціональних груп і нормативних вимог.

Проаналізувавши фахову літературу, можна визначити основні рекомендації щодо проектування дитячих рекреаційних закладів. В залежності від року видання, тенденції проектування дещо змінювалися. У проектуванні

предметно-просторового середовища дитячих рекреаційних закладів відпочинку можна виявити кілька етапів, пишуть Д. Косенко та В. Дубровська. На етапі виникнення таборів скаутського і піонерського типів, основою організації середовища була жорстка регулярна структура мілітарно-ідеологічного типу. Надалі такий підхід втрачає актуальність та поетапно виявляються два основних чинники формування предметно-просторового середовища дитячих таборів: контекстуальний з опорою на місцеві архітектурні традиції та змістовний з врахуванням художнього виявлення основного напрямку педагогічної роботи [1].

Сучасні тенденції полягають в активному дослідженні важливого чинника, якому досі не приділялось достатньої уваги – образному вираженню особливостей дитячої психології, виявленню сутності дитинства як специфічного етапу у житті людини [1]. Організація дитячого простору має бути орієнтована на дитячу особистість. Це стосується і емоційної рівноваженості, балансу емоційно виразного та нейтрального в оформленні простору; це відсутність візуально агресивних елементів та кольорів, елементів, що можуть зруйнувати структуру простору, дезорієнтувати [2]. Щодо стилістичного рішення, воно має засновуватися на обмеженому наборі форм і єдиному принципу формування. Перед дизайнером постає завдання створити інтер'єр, що буде наближений до дитячого світу, це можна зробити за допомогою втілення певних образів в дизайн-проекті. Образи стилізуються у форми, що викликають у дитини асоціації, допомагаючи створити потрібний емоційний стан. Наприклад, можна використовувати образи природи (небо, дерева, повітря, сонце, море, тварини, птахи тощо), але не всі одразу, а віддавати перевагу певній тематиці, що базується на кількох образах.

Провідні вчені з особливостей проектування дитячих інтер'єрів (Н. Ковешникова, Л. Бойко, А. Бурова, М. Галяпа, Л. Фоменко) зазначають, що колір в дитячому просторі відіграє чи не найважливішу роль. Він чинить сильний вплив на емоційний стан дитини. Поєднання кольорів між собою мають бути гармонійними, щоб з дитинства виховувати смак і кольорове сприйняття. У виборі кольору матеріалів оздоблення слід орієнтуватися на пастельну гамму кольорів: ніжно-рожеві, світло-зелені, блідо-блакитні, жовті відтінки. Активне використання яскравих кольорів в інтер'єрі не рекомендоване, адже вони швидко втомлюють, дратують психіку дитини, тому допустимі в невеликій кількості як елементи меблів і аксесуарів [3].

Обираючи колір для стін дитячого приміщення, потрібно враховувати їх особливості впливу на емоційний стан та оптичне сприйняття. Так, наприклад, світлий колір стін візуально збільшує приміщення, викликає стан емоційної рівноваги, заспокоює. Темний колір стін зменшує простір, вносить відчуття тиші, але може викликати у дитини відчуття замкненості, обмеженості простору. Відтінки холодної гами (блакитний, синій, сірий, фіолетовий, бірюзовий) оптично збільшують простір, згладжують кути, надають відчуття прохолоди, свіжості. Тепла ж гама (червоний, рожевий, помаранчевий, жовтий, лимонний, коричневий) оптично скорочують простір, надають відчуття теплоти, радості.

Грамотне використання кольорів в інтер'єрі повинно створити правильну середу для розвитку дитини, що буде корегувати поведінку [3].

За вдало побудованим дитячим простором в основі лежать прості прийоми. Наприклад, для фонових поверхонь, що за площею переважають, слід обирати 2-3 основних відтінки.

Розробка дизайну інтер'єру громадських приміщень, а особливо дитячих закладів є не лише естетичним оздобленням простору, а також і необхідністю у відповідальності до правил експлуатації та врахування норм ергономіки [4]. Має бути наявність єдиного підходу до організації різних видів діяльності, можливість організації та контролю різних видів діяльності, зручність та безпека орієнтації у просторі. Рекреації можуть мати складну структуру та складатися з різноманітних просторів: відкритих та закритих, нейтральних та яскравих, дають можливість працювати та відпочивати, спілкуватись, милуватись природою, рухатись у різних рівнях, сидіти, лежати тощо. Ненав'язлива візуальна атмосфера, множинні смисли в оформленні, креативні елементи, які створюють творче сприйняття [2].

На думку багатьох фахівців, відпочинок після напруженої творчої роботи потребує більшого комфорту та спокою. Але місткість спальної кімнати багато в чому залежить від віку дітей. Чим молодші, тим більше ретельне спостереження має бути з ними з боку персоналу, ніж старше, тим паче вони заважатимуть один одному. Обґрунтування норми площі спальних приміщень базується на антропометричних даних про старших школярів, а також аналізі всесвітнього досвіду проектування та будівництва таборів, що визначає санітарно-гігієнічний рівень та комфортність проживання за роботою Е. Тхора. Місткість спальних кімнат у рекреаційних закладах для підлітків, згідно з даними закордонної та вітчизняної практики, різна. Досвід показує, що при розміщенні в одному спальному приміщенні понад 10 осіб з'являються дискомфортні умови. Конкретні рекомендації щодо місткості спальних приміщень повинні враховувати тип табору, характер діяльності, що в ньому здійснюється. Оптимальні габарити спальних кімнат визначаються з урахуванням: антропометричних даних дітей та підлітків, що визначають габарити предметів меблів, розриви між ними та розміри мінімальних проходів. Спальні осередки учасників табору обладнуються вбудованими шафами для зберігання одягу та взуття, ліжками з тумбочками, столами та стільцями [5].

Санітарні вузли в дитячих таборах для школярів та підлітків передбачаються загальними на спальну секцію окремо для хлопчиків та дівчат. Вбиральні можуть розміщуватись як у відкритих, так і закритих кабінках, проте другий варіант більш доречний у контексті сучасних будівель нового типу. Душові також включають до складу спальних секцій. У будівлях сезонного функціонування санітарні вузли часто розміщують в блоках, що окремо стоять. Умивальники можуть розташовуватися таким чином, щоб вони слугували додатковим шлюзом для вбиралень.

ВИСНОВКИ

Отже, в роботі було досліджено, що при розробці авторського дизайн-проекту дитячого рекреаційного закладу, дизайнер спирається на державні норми будівництва і рекомендації фахівців-дизайнерів, архітекторів і

психологів. Досліджуючи фахову літературу, звернули увагу на прийоми, які використовуються у проєктах, рекомендації щодо функціональності простору з врахуванням особливостей ергономічних вимог. Формуючи сприятливе для відпочинку чи роботи середовище, дослідники дитячого дизайну звертають увагу на необхідність дослідження особливостей дитячої психології, спираючись на знання про вплив форм, кольорів і матеріалів на свідомість людини. Також варто супроводжувати дизайн-рішення ідеєю, справляючи таким чином враження осмисленого середовища.

ЛІТЕРАТУРА

1. Косенко Д. Ю., Дубровська В. І. Чинники формування предметно-просторового середовища дитячих таборів відпочинку. *Технології та дизайн*. 2015. № 3 (16). URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/td_2015_3_16.
2. Косенко Д. Ю. Новий освітній простір. Мотивуючий простір. Київ, 2019. 255 с.
3. Шулська М. В. Особливості формування кольорового рішення в дизайні інтер'єру дошкільного дитячого закладу. URL: <http://www.stattionline.org.ua/iskystvo/97/16727-osoblivostiformuvannya-kolorovogo-rishennya-v-dizajni-inter-yeru-doshkilnogodityachogo-zakladu.html>
4. Гнатюк Л. Р., Шепелюк Х. С. Вплив дизайну інтер'єру закладів освіти на стан здоров'я учнів. *Теорія та практика дизайну*. 2020. Вип. 20. С. 43-50.
5. Тхор Э. А. Детские курортно-оздоровительные учреждения и комплексы. Москва : Стройиздат, 1984. 185 с.

SEMYKINA O., USTIUZHANINA A.

FEATURES OF DESIGN OF SPACE OF CHILDREN'S RECREATION FACILITIES

The article examines the features of the organization of the space of children's recreational facilities. The principles of designing children's space are considered, focusing on the peculiarities of children's worldview and psychology. The analysis of shapes and colors is carried out taking into account their influence on emotional state and psyche

Key words: *design of gealth facilities, childrens camps, interior of children's sanatorium, childrens recreational facilities, features of childrens space.*